

Ko se je še sprejel predlog revizijskega odbora, da se upravi »Saveza podeli absolutorij, a blagajniku izreče priznanje, je prevzel vodstvo skupščine podpredsednik Tomislav Ivkanec.

Razpravljala se je zadeva o napadih na dosedanega predsednika in na odbor. Nekateri listi (zlasti klerikalna »Hrvatska«*) so v zadnjem času prinašali ostre članke ter predbacivali marsikaj odboru in zlasti Basaričku.

Trstenjak je v daljšem govoru spominjal na po-
žrtvovalno delovanje predsednika, ki je dolgo dobo let z osrednjim odborom neumorno, pošteno in nesebično delal v napredovanje učiteljskih interesov. Vendar se je našel nekdo, ki je, žal, član učiteljskega stanu, a je jel črniti najvrednejša podjetja stanovske organizacije hrv. ljudskošolskega učiteljstva. S takim nedostojnim pisarenjem se naredi škoda ne samo podjetjem stanovske učiteljske organizacije, nego se tudi ves stan diskredituje ter se mu otežkoča sedanja pravična borba zaradi urejanja pravnih in materialnih odnošajev.

Soglasno se je sprejela resolucija, ki jo je prečital Kempf in v kateri se napadi z indignacijo odbijajo ter se izreče odboru in predvsem predsedniku popolno zaupanje in zahvala za dosežanje delovanja.

Dolgotrajno pritrjevanje in navdušeno klicanje »Živio predsednik! Živio odbor!« je pokazalo edinost hrvaškega učiteljstva.

Nato je Basariček zopet prevzel predsedništvo in se iskreno zahvalil na presrčni ovaciji.

Izbral se je novi revizijski odbor, razpravljale še nekatere internosti ter se dovolil vzprejem 18 učiteljskim sinovom v konvikt.

Cela vrsta predlogov raznih društev se je vzprejela. Omeniti hočem le nekatere:

Visoka vlada se naprosi, da jemlje pri nastavljanju učiteljic v prvi vrsti ozir na hčere ljudskih učiteljev, a posebno na one, ki so sirote, da se nikjer ne nadomešča že umirovljeno učiteljsko osebje, da se zemljišča in poslopja, ki jih uživa učitelj, gruntovno vpišejo na šole in to v uživanje učiteljem, da se z deželno podporo vsako leto o počitnicah pošlje kakih 10 učiteljev in učiteljic v inozemstvo na poučna potovanja itd.

Pogovarjalo se je tudi, ali bi ne kazalo v Cirkvenici osnovati sanatorij za jetične učitelje, kar pa sedaj še ni mogoče. Odbor naj vso zadevo prouči.

Ker je bil dnevni red izčrpan, zaključil predsednik devetnajsto glavno skupščino.

Po skupščini se je večina učiteljstva zbrala v »Učit. konviktu« k skupnemu kosilu. Med napitnicami omenjam zlasti presrčno napitko slovenskemu učiteljstvu in njega odposlancu, na katero je isti takoj odgovoril, poudarjajoč važnost skupnega delovanja. Hrupni klici: »Živio slovenski bratje! Živio Slovenci!« so doneli po dvorani. (Dalje.)

Kritikujoči glasovi.

Zlobni napadi na ljudsko šolo in učiteljstvo. »Gorenjec« je zapisal v 30. svoji številki te resnične besede: Vse kaže, da si je postavila kranjska klerikalna stranka v svoj bojni načrt kot eno glavnih točk, napadati na vseh koncih in krajih sedanje ljudsko šolstvo in, če je le mogoče, omajati predvsem ugled naprednega učiteljstva. Parola je, da ji v do-

*) Klerikalci so si pač povsod enaki.

Uredn.

sego teh vražjih namer ne sme biti preizkušeno nobeno sredstvo! Zato imamo premnogo dokazov in razna že storjena dejanja.

Vrhovni poglavar te stranke je šel seveda z dobrim zgledom prvi med klerikalni svet. Zadnje dopolnilne deželno-zborske volitve v našem okraju pa so vzdramile tudi dr. Janeza Evang. Kreka,* ki se je zlasti na volilnih shodih v Predosljih in v Šenčurju dotaknil učiteljskih plač in to tako zvito, da so mu navzoči kmetje prav gotovo verjeli, da bodo morali spričo novih baje neznosnih davkov prodati zadnji rep iz hleva, če se le uresniči ta regulacija. Mož je že pozabil, da je bil vzrejen in vzgojen ob trdi učiteljski plači, pomisliti pa v tistem hipu tudi ni utegnil, da se kaj malo poda zlasti katoliškemu duhovniku, če po krivici meče polena stanu, iz katerega je takorekoč izšel. Dr. Evgen Lampe pa je na shodu v Ratečah resno dvomil nad poštenostjo in odločnostjo naprednih učiteljev, saj je trdil z vso sigurnostjo, da je on popolnoma prepričan, da bo vse napredno učiteljstvo takoj držalo s klerikalno stranko, kadar bo njena večina v dežel. zboru. Če je res, da govori vsak najrajši o tem, kakršen je sam, potem je napravil dr. Evgen samemu sebi preklicano klavern kompliment.

Pa tudi denunciacije na šolska oblastva in osebni napadi po časopisih niso izostali. Može, ki sede v direktoriju »Zaveze«, so jim bili posebno pri srcu. O dičnem njenem predsedniku g. L. Jelencu že ne vedo kaj zlagati se, zato so ga pustili to pot pri miru. Prizanesli pa niso »Zavezinemu« tajniku, ki jih bode zlasti še zato, ker županuje v vasi, kjer je nastavljen kot nadučitelj. Seveda je dobil obrekljivi »Slovenec« hudo brco za vse satanske izmišljotine. Potom javne izjave je dalo ondoto podrejeno učiteljstvo svojemu voditelju za zavratna natolcevanja sijajno zadoščenje, pa tudi občinski odbor je preskrbel svojemu županu kar najlepši izkaz njegovega neutrudljivega dela v prid knežke občine. Blagajniku »Zaveze« g. Fr. Luznarju**) pa so hoteli kot predsedniku okrajnega učiteljskega društva za kranjski okraj gospodje iz kranjskega farovža provzročiti posebne sitnosti. Brez pravih dokazov so se zaleteli kar trikrat vanj. Da so bili odbiti vsakokrat, niti omeniti ni treba, ker drugače sploh ni moglo biti. Temna stran teh ovadb je padla seveda v vseh slučajih nazaj na posvečene obrekovalce. Obžalovati je le, da sta ministrirali pri tej nečedni izvršitvi dve učiteljski »nežni« moči, katerima v zahvalo je zadostovalo le nekaj ljubkih kapelanskih pogledov.

Kjer pa se napada šola in učiteljstvo, tam se ne sme manjkati kranjskih gospodov. Če ne mirujejo ljubljanski klerikalni vodje, pa naj bi miroval njih gorenjski odposlanec, recimo kak dekan Koblar?! On se vtika dosledno v najneznatnejšo stvar, a kot poseben specialist hoče veljati že nekaj mesecev sem v šolskem vprašanju. Kadar in kjerkoli se prikaže Koblar s svojo rajtguzensko zgovernostjo, vsakokrat se ve že naprej, da ne misli povedati nič kaj prida. Najgršo ulogo pa je igral gotovo tedaj, ko se je raznesla po Kranju vest, da sta prosila tukajšnji krajni šolski svet in občinski odbor za razširjenje dekliške šole v šestrazrednico. To razširjenje je hotel preprečiti na škodo mesta Kranja za vsako ceno, naj velja karkoli. Sicer je odločno zavrnil ravno

*) Ta ima na vesti zloglasni »Pons asinorum«. Vzlic temu je pobratim »tovariša« Jakliča in ostalih junaških Slomškarjev. Enako z enakim!

Uredn.

**) Tako je za sedaj ogledano »Zavezino« vodstvo. Klerikalni zobje niso nikoli siti!

Uredn.

ta list vsak posamezen napad, a ložjemu razumevanju stvari same je le v korist, če se pokličejo nekatere podrobnosti iznova v spomin. Pri obč. seji je namreč Koblar nasprotoval predlogu za to razširjenje in istotako tudi v brzojavu, ki smo ga čitali par dni pozneje v »Slovincu«. Ko pa je deželni šolski svet zaradi klerikalne obstrukcije moral zavrniti prošnjo zastran razširjenja kranjske dekliške šole, dasi je bil v principu zanj, tedaj je ravno isti dekan mahoma premenil svojo pisavo v »Slovincu«, ter se izkazal s tem pravega kameleona. Čez noč je postal razširjenju topel zagovornik in prepričevalno poudarjal, kako nujno želi vse mesto nameravati razširjenje. In ko sta prosila ista dva zastopa, naj bi se otvoril v prihodnjem letu vsaj peti razred na način, da bi se združil začasno prvi dekliški in deški razred, se je za hip pretrgala klerikalna nit njegovih intrig, toda samo za hip; zakaj sedaj se je bilo treba polotiti najnižjega sumničenja, kar jih je bilo pri njem sploh še mogočih. V dveh noticah, ki smo jih brali v »Slovincu«, je zagnal priostreno poleno naravnost na učiteljstvo tukajšnje deške šole. Namenoma smo molčali dosedaj o tem zavratnem napadu, posebno še iz tega vzroka, ker sta bili adresirani deželnemu šolskemu svetu v preudarek, in smo le čakali, kaj ukrene ta. Sedaj je splaval Koblarju najboljši up po vodi—peti razred na tukajšnji dekliški šoli je s prihodnjim šolskim letom dovoljen.*) Doslovno se glasi dotični odstavek iz »Slovincu« tako-le: »Ljudje, ki so ta predlog stavili, (da se namreč združi prvi deški in dekliški razred), gotovo nimajo o šoli in vzgoji otrok niti pojma, kajti drugače bi ne mogli take budalosti napraviti. Vsak, kdor ima s šolo kaj opraviti, dobro ve, da v prvem razredu dobe otroci podlago, in če se kaj v prvem razredu zagreši, da se še v četrtem in petem težko popravlja. Kakšno podlago pa bodo dobili prihodnjich otroci v prvem razredu, ako jih bo notri več kot šestdeset nabasanih? Vi napadalci, le počasi! Najprej je treba temu nasproti pribiti, da bi bilo to združenje enega samega razreda le začasno, da bi trajalo najbrže samo eno leto. Dalje se mora poudarjati, kar je pa tudi vsem tem napadalcem seveda že davno dobro znano, da je pred ločitvijo tukajšnje ljudske šole v deško in dekliško sedelo v Kranju dolgo vrsto let skupno v enem in istem razredu po sto in še več otrok. Toda najlepše še pride, o čimer pa hočemo govoriti prihodnjich.

Dopisi.

Štajersko.

Kaj čakamo? Ustanovili smo si »Zvezo slovenskih štaj. učiteljev in učiteljic« v nadi, da nam bo odslej ona dajala smer v skupnih zadevah, nadejali smo se, da bo ona odpravila tisto čudno separatistično postopanje posameznih društev, in pričakovali smo posebno, da bomo z njeno pomočjo obudili živahno agitacijo za izboljšanje gmojnega stanja. A kaj smo dočakali? Bližajo se volitve nove kurije za deželni zbor, izbirajo se novi kandidati za poslance, napoveduje se že celo zasedanje deželnih zborov, a mi se ne ganemo. »Lehrerbund« je sestavil peticijo za odpravo III. plačilnega razreda in jo založil v posebnem oddisku, in mi smo jo naročali tako marljivo, da je »Schul- und Lehrerzeitung« pisala: »Wenn sich jene Kollegen nicht rühren, die es besonders angeht . . .« In mi čakamo!

*) O tem smo tudi mi že poročali.

Uredn.

Prišli smo takorekoč iz dežja pod kap. Poprej smo delovali vsaj v nekaterih društvih iz lastne inicijative, sedaj pa čakamo povsod »auf den Wink von oben.«

Tako ne more in ne sme iti dalje! Skrajni čas je, da se ganemo, in zato kličem zopet: »Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic« naj skliče v najkrajšem času občni zbor v Maribor in glavna točka tega zborovanja bodi »Odprava III. plačilnega razreda«*) Reberničar.

Društveni vestnik.

Štajersko.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 1. septembra ob navadni uri v Slovenski Bistrici, in sicer po vzporedi, ki je bil določen že za zadnje zborovanje, ki se pa zaradi slabega vremena ni moglo vršiti. — To pot predava g. nadučitelj M. Šamprl. Določili bomo tudi dan koncerta, ki ga priredimo v prid »Učit. konviktu« v Ljubljani. Zato bo popoldan pevska in tamburaška vaja. Učiteljigosljarji naj prineso s seboj tudi gosli. K polnoštevilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Iz Ljutomera nam poročajo: Naše učit. društvo je zborovalo dne 4. avgusta na Stari cesti. Udeležba je bila precej povoljna. Čeravno bi bila lahko zaradi lepega vremena še mnogo boljše. — Po pozdravu in odobrenju zapisnika se je prebral dopis, ki je povzročil prav živahno debato. O priliki cerkvenega shoda v Ljutomeru se je osmelil slavnostni govornik iz sosedne župnije prav po načinu kranjske duhovščine udariti po novi šoli, pripisujoč ji pokvarjenje mladine. Zaradi tega napada je društveno vodstvo pozvalo govornika, naj da primerno pismeno zadoščenje. Gospod je storil to s pismom, v katerem učiteljstvo najpred vnovič žali, šele nazadnje mu da nekoliko zadoščenja. Ker se je zdelo nekaterim društvnikom postopanje odbora prepulho in ker ima pismo, s katerim se naj da zadoščenje, nove žalitve, so isti proti temu, da bi se nadaljno postopanje proti napadalcu opustilo, temveč so zahtevali, da se takim ljudem takoj prvič občutno potrka po prstih. Ta zahteva pa ni dobila večine.***) — Temu je sledilo prav zanimivo predavanje g. Cvahteta »Nekaj o razvijajoči upodablajoči metodi«. Med predlogi je omeniti tega, da se društvo obrne do »Slovenske Matice«, naj izda zemljevid slovenskih pokrajin ter predlog, naj društvo stori korake, da bomo v bodoče imeli učitelji slovenskih šol zase uradne skupščine, ne pa več skupno z učitelji nemških šol.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Cisti dohodek koncerta, ki ga je priredilo na Drenikovem vrhu dne 14. t. m. Smartinsko pevsko društvo »Zvon« pod vodstvom učitelja Rudolfa Pleskoviča 103 K 10 h; učitelji in učiteljice, ki so obhajali dne 10. t. m. svojo službeno desetletnico, 31 K; Joško Petrič, sin trgovca in izdelovatelja šolskih zvezkov, g. Josipa Petriča, 20 K.

Kolekta poštnih znamk za učiteljski konvikt. Pirmorska vstaja in prihaja na dan. Kolekto št. 10, ki jo je dobil c. kr. vadniški učitelj v Kopru, g. Dragotin Pribil,

*) Rešiti je tudi zadevo »Domovine« in »Zveze«, razmotrivati vsebino današnjega našega članka »Štajerske učiteljske organizacije« in se končno pomeniti o dopisu odbora »Učiteljskega konvikta«, priobčenega v 21. številki našega lista. Nemudoma torej na delo, ki je tako nujno in za štajersko učiteljstvo naravnost vitalnega pomena! Uredn.

**) Tudi na Štajerskem so že začeli! Tem grabljivim volkovom časti in poštenega imena ni nikoli in nikjer dovolj žrtev! Štajerski tovariši naj nikar ne bodo proti takim in enakim »božjim namestnikom« obzirni in popustljivi, sicer jim kmalu zrastejo preko glave, da bodo imeli še mnogo otepanja! Klin s klinom! Drugega sredstva ni! Uredn.